

2022-02-02
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: KFKS 2022/95

Sammanställning och redogörelse av kommunala förskolors och skolors anmälningar om uppgivna kränkningar höstterminen 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I ärendet framgår att totalt 506 anmälningar om kränkande behandling har lämnats till huvudmannen under höstterminen 2021. Samtliga 20 grundskolor, en gymnasieskola samt tre av 37 förskolor har lämnat anmälningar under den aktuella tidsperioden. Statistiken visar att antal anmälda händelser gällande kränkande behandling varierar mellan de olika grund- och gymnasieskolorna. Vad gäller grundskolorna framgår att andelen anmälningar i förhållande till antal elever på skolan varierar mellan under 1 procent och 15 procent. Välfärd skolas verksamhetsstöd planerar att göra insatser med anledning av dessa skillnader. Vidare framgår i ärendet att antalet anmälningar totalt sett successivt har ökat under de senaste fem åren.

Ärendet

Bakgrund

En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen (2010:800)).

Kommunstyrelsen beslutade den 15 december 2015 om rutiner kring handläggningen av ärenden gällande kränkande behandling och trakasserier (KFKS 2015/786–003). I rutinerna framgår bland annat att Valfärd skolas verksamhetsstöd ska göra en sammanställning halvårsvis över anmälningar som inkommit till huvudmannen den gångna terminen. Sammanställningen ska rapporteras till kommunstyrelsen tillsammans med information om hur arbetet mot kränkande behandling fortlöper.

Anmälningar höstterminen 2021

Totalt gjordes 506 anmälningar – om kränkande behandling, trakasserier och trakasserier – av förskolor och skolor under höstterminen 2021.

Vilka förskolor och skolor som inkommit med anmälningar under höstterminen 2021 och hur många anmälningar respektive enhet har lämnat framgår i tabellen nedan. Vidare framgår hur stor andel – av enhetens totala antal barn/elever – anmälningarna utgör. Förskolor och skolor som inte finns med i tabellen har inte inkommit med någon anmälan under höstterminen 2021.

Samtliga 20 grundskolor, 3 förskolor (av 37 stycken) och 1 gymnasieskola (av 2 stycken) har inkommit med anmälan till huvudmannen.

Tabell 1: Antal och andel anmälningar per förskola, grundskola och gymnasieskola höstterminen 2021.

Enhet (i alfabetisk ordning)	Antal anmälningar	Totalt antal barn/elever	Andel anmälningar
Björknäs förskola	2	97	2 %
Björknässkolan	11	1038	1 %
Boo Gårds förskola	1	149	1 %
Boo Gårds skola	3	641	0 %
Borgvallaskolan	3	149	2 %
Eklidens skola	14	907	2 %
Ektorps skola	7	264	3 %
Igelboda skola	3	185	2 %
Jarlabergs skola	13	155	8 %
Järla skola	53	680	8 %
Myrsjöskolan	51	1284	4 %
Neglinge skola	1	314	0 %
Orminge skola	23	307	7 %
Saltsjöbadens samskola	103	994	10 %
Saltsjö-Duvnäs skola	18	338	5 %

Sickla skola	42	421	10 %
Sigfridsborgs skola	27	723	4 %
Skuru skola/Centrumskolan	15	231	6 %
Stavsborgsskolan	19	562	3 %
Sågtorpsskolan	45	521	9 %
Vilans förskola	1	99	1 %
Vilans skola	33	224	15 %
YBC	4	632	1 %
Älta skola	14	518	3 %

Förklaringar kring antal anmälningar per förskola och skola

Av den redovisade statistiken i tabellen ovan framgår att Vilans skola har lämnat flest anmälningar procentuellt sett (antal anmälningar i förhållande till antal elever på skolan), i jämförelse med övriga förskolor/skolor. Det betyder inte nödvändigtvis att det sker fler händelser som inbegriper kränkande behandling på denna skola. Att skolan gjort förhållandevis många anmälningar kan bero på att skolan har väl inarbetade och förankrade rutiner för att upptäcka och anmäla händelser av detta slag.

Ett stort antal förskolor och skolor har inkommit med få eller inga anmälningar om händelser gällande kränkande behandling till huvudmannen. Det kan bero på att förskolan eller skolan har ett väl fungerande förebyggande arbete som medför inga eller få händelser om kränkande behandling. Det kan också handla om att skolan inte har tillräckligt väl utarbetade och förankrade rutiner för att upptäcka och anmäla händelser som skulle kunna utgöra kränkande behandling. Det kan alltså finnas ett mörkertal hos de förskolor och skolor som lämnat få eller inga anmälningar till huvudmannen.

Vad gäller förskolan behöver det i sammanhanget nämnas att ett barn som är fyra år eller yngre generellt sett inte anses kunna ha uppsåt, insikt och mognad för att förstå att ett visst beteende upplevs som kränkande. Det gäller även uppenbara kränkningar så som fysiskt våld, hot om våld och verbala angrepp. Händelser av detta slag blir i stället en fråga rörande personalens tillsynsplikt. Detta kan antas vara en förklaring till att förskolorna lämnat få anmälningar.

Redogörelse av anmälningarna

Vad anmälningarna handlar om

Enligt de uppgifter som lämnats i anmälningarna så sker främst verbala och fysiska kränkningar. Dessa nämns äga rum främst i skolmiljön där skolgården

särskilt pekats ut. Vidare framgår i ett fåtal av anmälningarna att kränkande behandling via sociala medier förekommit.

Anmälningarna som har lämnats till huvudmannen under höstterminen 2021 visar att händelserna som anmälts främst rör att en enskild elev utsätter en annan enskild elev. Det förekommer också att händelserna som anmälts handlar om att flera elever har utsatt en annan elev. Det förekommer även anmälningar som rör att medarbetare har kränkt en elev.

Av de 506 anmälda händelserna är 214 registrerade som upprepade händelser där samma elever är inblandade. Varje enskild händelse anmäls som ett eget ärende i webbportalen. Det bör i detta sammanhang förtydligas att ett upprepat oönskat beteende hos en elev inte alltid riktas mot en och samma individ. Det är vanligt att en elevs oönskade beteende riktar sig till olika och flera elever samt vid olika tillfällen.

Drygt hälften av ärendena har avslutats

Av de totalt 506 händelser om kränkande behandling som anmälts till huvudmannen under höstterminen 2021 har 260 ärenden avslutats under terminen. Det innebär att 246 ärenden för närvarande fortfarande pågår.

Orsaker till att ärenden inte har avslutats

En förskola eller skola kan endast avsluta ett ärende när de följt upp situationen med samtliga berörda och därvid fått bekräftat att kränkningarna har upphört.

Det kan finnas olika orsaker till att anmälda ärenden inte har avslutats. En orsak kan vara att förskolan eller skolan inte har kommit till rätta med kränkningen och därför fortsätter att vidta åtgärder. Det kan också handla om att förskolan eller skolan ännu inte följt upp ärendet med samtliga berörda för att kunna konstatera om kränkningen har upphört eller inte. Vidare kan det handla om att förskolan eller skolan faktiskt har bedömt att kränkningen har upphört men missat att avsluta ärendet i webbportalen. Statistiken från webbportalen kan därför vara något missvisande.

Orsaker till att ärenden har avslutats

Att ett ärende har avslutats kan bero på att förskolan eller skolan konstaterat att kränkningen har upphört vilket kan bero på de åtgärder som förskolan eller skolan vidtagit. Ett ärende kan också ha avslutats på grund av att förskolan eller skolan i sin utredning bedömt att händelsen inte utgör kränkande behandling i skollagens mening.

Jämförelse över tid - antalet anmälda kränkningar 2017–2021

Tabell 2: Antal förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som gjort anmälningar om kränkande behandling per termin, 2017–2021

	Antal förskolor som anmält	Antal grundskolor som anmält	Antal gymnasieskolor som anmält	Totalt antal anmälningar
Vårterminen 2017	2	17	1	186
Höstterminen 2017	2	19	2	245
Vårterminen 2018	3	18	3	300
Höstterminen 2018	3	20	3	279
Vårterminen 2019	3	19	1	273
Höstterminen 2019	2	17	3	325
Vårterminen 2020	3	17	2	454
Höstterminen 2020	0	20	2	457
Vårterminen 2021	5	20	1	502
Höstterminen 2021	3	20	1	506

Tabellen visar att antal anmälningar om händelser gällande kränkande behandling och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna har varierat under redovisad femårsperiod. Av statistiken framgår att antal anmälningar successivt har ökat.

Välfärd skolas bedömning och insatser

Välfärd skolas verksamhetsstöd vill i sammanhanget betona att barn och elever i Nackas kommunala förskolor och skolor uppper generellt sett att de upplever sig trygga¹. Det kan likväl konstateras att det förekommer kränkande behandling bland elever i Nackas kommunala förskolor och skolor. Verksamhetsstödet ser att skillnaden i antalet anmälningar per enhet fortsatt är relativt stor.

Med anledning av det kommer Verksamhetsstödet att ha samtal med rektorerna i samband med halvårsredovisningen. Syftet är att förstå vad som ligger bakom det att vissa enheter gjort få/inga anmälningar medan andra gjort fler. Vidare kan en diskussion kring sammanställningen leda till en ökad samsyn hos rektorerna om vilka händelser som ska anmälas.

Verksamhetsstödet planerar därtill att stödja förskolorna och skolorna i framtagandet av deras plan mot kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering (även kallad ”Likabehandlingsplan”). Detta genom att ta fram en mall för förskolorna och skolorna att använda sig av då de

¹ Kundundersökning Våga visa 2021.

utarbetar planen för sin egen förskola/skola. Förutom att en centralt framtagen mall ökar effektiviteten (i och med att varje enhet inte längre behöver skapa sin egen) säkerställs att samtliga obligatoriska delar i planen finns med.

Vidare ser verksamhetsstödet ett behov att se över de rutiner för anmälan om kränkande behandling som beslutades av kommunstyrelsen 2015. Rutinen stämmer inte helt överens med hur handläggningen görs idag, i och med att en webbportal för anmälningar numera används. Vidare behöver vissa delar i rutinen förtydligas. Verksamhetsstödet planerar därför att göra en översyn av rutinen som senare presenteras för kommunstyrelsen.

Frågan om insamling av statistik av antalet polisanmälningar som skolor har gjort har kommit upp. Vad gäller polisanmälan vill Verksamhetsstödet påpeka att det, till skillnad mot kränkingsärenden, inte föreligger någon skyldighet för skolor att polisanmäla händelser som sker i verksamheten. Rektor gör däremot en bedömning i varje enskilt fall om händelsen ska polisanmälas eller inte. Exempelvis behöver åldern på den som utfört en handling beaktas vilket kan leda till att det blir aktuellt för skolan att i stället endast göra en orosanmälan till socialtjänsten.

Rektor har stöd i frågan om polisanmälan, i form av en vägledning som finns i Rektorshandboken². Se bilaga 1.

Orsaken till en polisanmälan kan också vara andra typer av händelser än just kränkningar varför sådan statistik kan vara missvisande i detta sammanhang.

Med bakgrund av ovanstående är verksamhetsstödet samlade bedömning att statistik över skolors polisanmälningar mot elever inte skulle bidra till att ge en tydligare bild av skolors arbete mot kränkningar vilket detta ärende redogör för. Verksamhetsstödet har därför inte inkorporerat denna statistik i sin redovisning.

Ekonomiska konsekvenser

Förskolorna och skolornas arbete med att efterleva gällande bestämmelser och praxis på området ska rymmas inom verksamheternas ordinarie finansiering. Därav medför ärendet inga ekonomiska konsekvenser. Framgent kan Valfärd skolas system för anmälningar, webbportalen, komma att behöva utvecklas vilket medför kostnader.

² Rektorshandboken finns under chefsstödssidorna på nacka.se och innehåller stöd och vägledning för förskolor och skolor.

Konsekvenser för barn

Alla barn och elever har rätt att känna sig trygga i sin förskola och skola. Det är av stor vikt att förskolor och skolor bedriver ett systematiskt arbete för att förebygga och motverka diskriminering och kränkande behandling likaså att anmäla, utreda och vidta åtgärder när händelser om kränkande behandling ändå sker. Att barn och elever känner sig trygga och mår bra i förskolan och i skolan är en viktig förutsättning för att kunna nå de fastställda målen för respektive verksamhet men också för deras framtida hälsa. Huvudmannen behöver därför också få en god uppfattning om hur verksamheterna bedriver sitt arbete, då huvudmannen är ytterst ansvarig för att säkerställa alla barn- och elevers rätt till trygghet och studiero.

Bilaga

”Polisanmäla elever – en vägledning” (hämtat från Rektorshandboken, chefsstödssidorna, nacka.se (för inloggade medarbetare))

Helena Ekwall
Chef Verksamhetsstöd
Välfärd skola

Jakob Lindgren
Utbildningsstrateg
Välfärd skola

Linda Sundelin
Utbildningsstrateg
Välfärd skola